

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 13/1 2024 s. 371-390, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

**DİĞER BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARI**

Nimet KESER*

Handan NARİN KIZILTAN**

Geliş Tarihi: 29 Aralık 2023

Kabul Tarihi: 5 Şubat 2024

Öz

Bir toplumda sanatın değerinin ve gerekliliğinin anlaşılması, eğitim sistemine dâhil olan tüm öğretmenlerin sanat eğitiminin gerekliliğine ve değerine ilişkin inancıyla doğrudan bağlantılıdır. Sanat alanları dışındaki alan öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının saptanması, görsel sanatlar dersine ve sanat öğretmenlerine yönelik sosyal değer saptanması için gereklidir. Görsel sanatlar dersinin ve görsel sanatlar öğretmenlerinin diğer branş öğretmenleri tarafından nasıl algılandığını incelemek amacıyla, Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri dışındaki alan öğretmenlerinden anket yoluyla veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda, bulgulara dayalı olarak diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi ve görsel sanatlar öğretmenlerine yönelik algıları değerlendirilerek, sonuç ve öneriler sunulmuştur. Araştırmanın sonucunda bazı maddelere verilen cevaplar diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinin müfredatta yer almasının gerekliliğine yönelik güçlü bir inanca sahip olduklarını gösterse de tüm maddelere verilen cevaplar birlikte değerlendirildiğinde görsel sanatlar dersinin amacı ve önemi konusunda bir kararsızlık, kafa karışıklığı ve tutarsız öğretmen tutumu olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Görsel sanatlar dersi, görsel sanatlar öğretmenleri, alan öğretmenleri, öğretmenlerin tutumları.

**ATTITUDES OF TEACHERS OF OTHER BRANCHES TOWARDS
VISUAL ARTS COURSE**

Abstract

Understanding the value and necessity of art in a society, all the teachers who involved in the education system is directly linked to the belief in the necessity and value of art education. It is necessary to determine of the attitudes related with the visual arts lesson of the other branches teachers who outside of arts fields in order to determine the social value of approach to visual arts lesson and art teachers. Therefore, in order to examine how the visual arts lesson and art teachers are perceived by other branches teachers, datas were collected through questionnaire from the field teachers out of the visual arts

* Prof. Dr.; Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, nimetkeser@gmail.com.

** Arş. Gör. Dr.; Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, hnarin@cu.edu.tr.

Araştırmanın Etik Kurulu İzni: Çukurova Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, 30.01.2023 tarih ve E.610983 sayılı karar.

teachers who are working different cities of Turkey. As a result of the research, although the answers given to some items show that other branches teachers have a strong belief in the necessity of including the visual arts course in the curriculum, when the answers given to all the items are evaluated together, they reveal that there is indecision, confusion and inconsistent teacher attitudes about the purpose and importance of the visual arts course.

Keywords: Visual arts course, visual arts teachers, in-field teachers, teachers' attitudes.

Giriş

Sanat birçok toplumun kültürel zenginliğinin önemli bileşenlerinden biridir. Ayrıca sanat insan bilincini dönüştürmede önemli bir role sahiptir (Eisner, 2002). Lowenfeld ve Lambert (1970), sanat eğitimi almak ve almamak arasındaki farkı; esnek, yaratıcı bir insan ile öğrendiklerini uygulayamayan, iç kaynaklarından yoksun, çevresiyle ilişki kurmakta zorluk çeken bir insan arasındaki fark ile açıklamaktadır. Rudolf Arnheim (1989) ve Laura H. Chapman (1978) gibi araştırmacılara göre sanat, hayatı gerçekleştirmek için elimizdeki en güçlü araçlardan biri olduğu için eğitim sisteminde hayati bir role sahiptir. Sanatın eğitim sistemindeki hayati rolüne vurgu yapan araştırmacılar, sanat eseri yaratmanın çocukların kendi fiziksel varoluşunu aşmasına ve kişisel gerçeklik görüşlerini somutlaştıran bir şey yaratmalarına olanak sağladığını öne sürmektedir. Sanat etkinliklerine katılmak, yaratıcılığı teşvik ettiği ve çocuklara keşfetme ve fikirlerini ifade etme fırsatı sağladığı için değerli kabul edilmektedir (Aktaran; Hallam vd., 2008, s. 269). Bununla birlikte, hâlâ çoğu gelişmekte olan ülkede bile eğitimde sanat, hak ettiği değeri görmemektedir. Sanatın günümüzde hak ettiği düzeyde yer almamasının tarihsel bir arka plana dayalı olduğunu söyleyebiliriz. Eğitim literatürüne kısa bir bakış bile sanatın, eğitimin önemli bir bileşeni olduğuna ilişkin kavrayışın derin bir tarihi olmadığını gösterir (Cary, 2012; Efland, 1990; Whitfor, 1923). Sanatın, devlet okullarının müfredatlarının bir parçası hâline getirilmesi 20. yüzyılda yaygınlaşmıştır. Benjamin Franklin, sanatı okul müfredatına ilk dâhil edenlerden biridir. Franklin'in bu uygulaması 1749 yılına dayanır. Franklin, dokuma ve çömlekçilik gibi uygulamalı sanatların müfredatta yer almasının büyüyen, gelişen bir ülkeye yardımcı olacağını düşünmüştür (Lawn, 1972, s. 6). Franklin ve onun gibi düşününler, sanatın yaşamın pratik ihtiyaçlarını karşılamak olduğuna inanmıştır. Bu faydacı bir yaklaşımdı. 19. yüzyılda da benzer bir yaklaşım hâkimdi. Çocuğun yaratıcılığının desteklenmesiyle değil, meslek edinebileceği bir beceriye sahip olması, "ekmeğini kazanabilmesi" için sanat öğretmekle ilgilenilmiştir. Sanat eğitimine atfedilen işlev, sanatın çocukların yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirmeye katkı yaptığı inancına dayanmamıştır. Sanatın yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirmeye yönelik bir alan olması gerektiği anlayışının gelişmesi için Franklin'in bu ilk teşebbüsünden sonra yaklaşık yüz elli yıl geçmesi gerekmiştir. 20. yüzyılda John Dewey ve takipçilerinin fikirleri nedeniyle sanat eğitimine atfedilen değerler değişmeye başlamıştır. Sanat eğitimindeki yeni eğilim, teknik yaklaşımdan ziyade daha kişisel bir estetik yaklaşıma yansımıştır. 20. yüzyılın ikinci yarısında eğitim bilimciler, sanatın müfredatta yer almasının hatta sanatla bütünleştirilmiş bir eğitim yaklaşımının öğrencilerin yaratıcılığını, hayal gücünü ve eleştirel düşünmesini geliştirmek için gerekliliği savunmuştur (Tasker, 1995). Herbert Read'in, *Education Through Art* (1958) başlıklı kitabının temel tezi şudur: "Sanat, eğitimin temeli olmalıdır". 20. yüzyılda yaratıcılığı besleyen bir alan olarak sanatın, sanat eğitiminin müfredatın önemli bir bileşeni olarak güçlü bir kabul gerçekleştiği hâlde, günümüzde sanatın okul sisteminin içinde neden yeterince yer almadığı önemli bir sorudur.

Bir toplumun eğitiminde sanatın yeterince olmaması, eğitimin tüm paydaşlarıyla ilgili bir durumdur. Çünkü eğitimin paydaşlarının, özellikle de öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin tüm

inanç, uygulama ve tutumları eğitim süreçlerinin anlaşılması ve geliştirilmesi açısından önemlidir (OECD, 2009). Nitekim eğitim programını düzenleyenler, eğitimcilerdir. Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'deki Madde 28'e göre Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı üyeleri "en az on yıl süreyle öğretmenlik veya okul yöneticiliği yapmış olanların" arasından seçildiğini ifade etmektedir. Türkiye'de eğitimin her kademesinde hangi derslerin ne kadar işleneceğine karar veren ya da kararları imzalayan üyelerin büyük oranda öğretmen kökenli Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı üyeleri olduğunu düşünürsek sanatın müfredattaki değerinde Türkiye'de öğretmenlerin, eğitimcilerin tutumlarının önemli bir etkisi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Bugün Türkiye'de görsel sanatlar dersi, devlet okullarında müfredatın bir parçasıdır. Ancak, ilkokullarda görsel sanatlar dersi haftada sadece iki ders (40'+ 40') saatidir ve sınıf öğretmenlerince yürütülmektedir. Ortaokullarda görsel sanatlar, 2 saat zorunlu seçmeli kategorisinde yer almaktadır ve görsel sanatlar öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Öğrenciler müzik ya da görsel sanatlar dersini seçebilmektedir. Ancak birçok okulda görsel sanatlar derslerine uygun derslikler, atölyeler bulunmamaktadır. Bir dersin müfredatta zorunlu olmadığı fikri, kesinlikle zorunlu olanlar kadar çok öğrenci çekmemesine neden olabilir. Çünkü yeteneklerimiz kadar tutum ve ilgilerimiz de çeşitli etkinliklere katılımımızı etkiler. Görsel sanatlara yönelik olumsuz tutumları olan öğrencilerin bu derslere katılımı ve gerekliliğine inanması beklenemez.

Tutumlarımız; deneyim, sosyal çevre ve sosyal yönergelerle yakından bağlantılıdır. Amerikalı sosyal bilimci Donald Thomas Campbell'ın (1963) çalışmasında savunduğu gibi, sosyal tutumların gelecekteki davranışları yönlendiren geçmiş deneyimlerin kalıntıları olduğuna yönelik genel bir kabul vardır. Ayrıca belirli bir alana ilişkin tutum ve ilgimiz de erken yaşlardan itibaren farklı biçimlerdeki eğitimimizle doğrudan ilişkilidir. Bir öğretmenin sanat gibi belirli bir konu alanına yönelik tutumu, onun içinde büyüdüğü sosyal çevresiyle, sanata maruz kalma düzeyi ve eğitimiyle ilişkili olduğunu söyleyebiliriz. Kuşkusuz bir öğretmenin tutum ve ilgileri, o alandaki öğretimin niceliğini ve niteliğini etkileyecektir. Sanat alanları dışındaki alan öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının saptanması, görsel sanatlar dersine ve sanat öğretmenlerine yönelik sosyal değerlerin saptanması bakımından önemlidir. Literatür incelendiğinde görsel sanatlar dışındaki diğer branş öğretmenlerinin, görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını ortaya çıkaran çok sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Mevcut çalışmalar da büyük oranda sınıf öğretmenlerinin tutum ya da öz yeterliklerini incelemeye yöneliktir. Sınıf öğretmenlerine uygulanan iki farklı çalışmada (Dilmaç ve İnanç, 2015; Bakırhan ve Taşkesen, 2020), öğretmenlerin görsel sanatlar dersine yönelik öz yeterliliklerinin iyi düzeyde, tutumlarının da olumlu olduğu belirtilmiştir. Başka bir çalışma (Yücesoy vd., 2020), okul öncesi öğretmen adaylarının sanat eğitimine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu göstermiştir. Bir diğer araştırmanın sonuçları eğitimin paydaşları olan öğrenci, öğretmen ve velilerin, görsel sanatlar dersine yönelik olumlu bir tutum içinde olduklarını, görsel sanatlar dersini gerekli gördüklerini kanıtlamıştır (Çakmak ve Türkcan, 2019). Görsel sanatlar dersine yönelik diğer paydaşların görüşleri de önemlidir. Ayrıca akademisyenlerin de görsel sanatlara yönelik olumlu tutumlarının olduğunu, görsel sanatların önemini ve gerekliliğinin farkında olduklarını (Ayaydın vd., 2018; Dülgeroğlu, 2011) gösteren çalışmalar da mevcuttur. Batı'daki araştırmalar da büyük oranda okul öncesi öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin sanat derslerine yönelik tutumlarını incelemeye yöneliktir (Miraglia, 2008; Tasker, 1995). Bu araştırmalardan biraz daha kapsamlı olan araştırmalardan biri, ilkokul ve ortaokul öğretmenleri ile okul yöneticilerinin sanat eğitimine

yönelik tutumlarına odaklanmıştır. Bu çalışmanın verileri, katılımcıların öğrencilerin özellikle kişisel gelişimi açısından sanat eğitiminin faydalı olduğuna yönelik inancını göstermektedir (Wilson vd., 2008).

Çocukluk yıllarından itibaren sanat kültürü edinme, müze ziyaretleri, özel sanat programlarını deneyimleme daha sonraki yaşamda sanatla ilişkiyi, sanatın eğitimdeki yerine ilişkin fikirleri etkileyen önemli faktörlerdir. Okul müfredatlarında ve sınıflarda sanata ayrılan zamanın ve önemin az olması, sanatın öğretmenlerin de mesleki gelişiminin bir parçası olmaması sanatla ilişkiyi etkileyebilmektedir. Sadece görsel sanatlar öğretmenlerinin değil; tüm paydaşların sanata yaklaşımı, tutumu, sanata olan ilgisi ve tecrübesi önemlidir. Bu nedenle görsel sanatlar dersinin ve görsel sanatlar öğretmenlerinin diğer branş öğretmenleri tarafından nasıl algılandığının kapsamlı bir çalışmayla açığa çıkarılması önemlidir. Bu çalışma ile farklı illerde görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri dışındaki diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersini ve görsel sanatlar öğretmenlerini nasıl algılandığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu çalışma, öğretmenlerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını belirleyebilmek için şu soruya cevap aramaktadır: Diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları nasıldır?

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, görsel sanatlar öğretmenleri dışındaki branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersini ve görsel sanatlar öğretmenlerini algılama biçimini belirlemek için anket yoluyla verilerin toplandığı nicel bir araştırmadır. Araştırma bir durum çalışması olarak tasarlanmış, farklı branşlardaki öğretmenlerin görsel sanatlar dersini ve öğretmenlerini algılama biçimi durum olarak belirlenmiştir.

1.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme, araştırmacının katılımcıları hazır, istekli ve kolay oldukları için seçtiği bir örneklem türüdür. Temel olarak araştırmacıların kolaylıkla erişilebilen bir örnekleme kullanması anlamına geldiğinden, hemen hemen her araştırmaya uygulanabilir. Bununla birlikte bu terim yalnızca araştırmacıların bir örneklem seçerken tek kaygısının katılımcıların bulunup bulunmaması olduğu ve birçok farklı popülasyon ve araştırma alanı arasından seçim yapamadıkları durumlarda kullanılır (Creswel, 2017, s. 193-194; Koerber ve McMichael, 2008, s. 463-464). Araştırmanın katılımcılarını, görsel sanatlar öğretmenleri dışındaki branş öğretmenleri oluşturmuştur. Bu çalışmada kültürel çeşitlilik sağlamak için, farklı illerde görev yapan öğretmenlere de ulaşılmıştır. Katılımcıların bir bölümüne doğrudan ulaşılmış, bir bölümüne de anket mail ya da posta yoluyla ulaştırılmıştır. Araştırmayı yansıtacak sayıya ulaşıldığında veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Toplam 208 öğretmene ulaşılabilmiş ancak anketler incelendiğinde, eksik yanıt veren ve likert tipi hazırlanan bölümdeki anket maddelerinin hepsine aynı cevabı veren 8 anket geçersiz sayılarak değerlendirmeye alınmamıştır. Böylece ankete geçerli cevap veren toplam 200 katılımcıdan elde edilen veriler çözümlenmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik bulgular Tablo 1 ve Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	f	%	Yaş aralıkları	f	%	Görev türü	f	%	Deneyim	f	%
Kadın	116	58.0	22-25 yaş	8	4.0	Öğretmen	172	86.0	1-5 yıl	42	21.0
Erkek	84	42.0	26-29 yaş	36	18.0	Müdür	3	1.5	6-10 yıl	55	27.5
			30-39 yaş	83	41.5	Müdür Yrd.	13	6.5	11-15 yıl	36	18.0
			40-49 yaş	60	30.0	Ücretli öğretmen	12	6.0	16-20 yıl	43	21.5
			50 ve üzeri yaş	13	6.5				21 yıl ve üzeri	24	13.0

Tablo 2: Katılımcıların Alanlarına ve Okul Türlerine Göre Dağılımı

Katılımcıların Alanları	f	%	Katılımcıların Okul Türleri	f	%
Yabancı Diller (İngilizce ve Almanca)	28	14.0	Anadolu Lisesi	76	38.0
Sosyal Bilimler (Coğrafya, Tarih, Felsefe)	27	13.5	Meslek Lisesi	47	23.5
Matematik	26	13.0	Diğer (Sosyal, Fen bilimleri lisesi, Çok programlı lise)	44	22.0
Fen Bilimler (Fizik, Kimya, Biyoloji)	25	12.5	Ortaokul	30	15.0
Türkçe / Türk Dili ve Edebiyatı	25	12.5	İmam Hatip Lisesi	3	1.5
Meslek Dersleri (Ulaştırma, Muhasebe)	13	6.5			
Beden Eğitimi	12	6.0			
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	12	6.0			
Teknoloji Tasarım	12	6.0			
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	10	5.0			
Okul Öncesi / Çocuk Gelişimi	7	3.5			
Müzik	3	1.5			
Toplam	200	100.0			

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların %58'inin (f: 116) kadın, %42'sinin (f: 84) erkek olduğu görülebilir. Yaş aralıkları "22 ile 50 yaş ve üzeri" arasında değişmektedir. Ancak yarıya yakını "30-39 yaş" aralığındadır (f: 83, %41.5). Katılımcıların çalıştıkları okuldaki görev dağılımı incelendiğinde, çoğunluğunu öğretmenler (f: 172, %86) oluşturmaktadır. Öğretmen olarak görev yapan katılımcıların yaklaşık yarısı (f: 97, %48.5), 1 ile 10 yıl arasında öğretmenlik deneyimine sahiptir. Yönetici olarak görev yapan katılımcılar ise azınlıktadır (f: 18, %9). Katılımcıların lisans eğitimleri de farklılık göstermektedir. Genellikle Gazi (f: 22, %11), Çukurova (f: 15, %7.5), Atatürk (f: 13, %6.5), İnönü (f: 10, %5) ve Selçuk (f: 10, %5) Üniversitelerinde lisans eğitimi almışlardır. Lisansüstü eğitimleri incelendiğinde, bir kısmının (f: 32, %16) yüksek lisans öğrenimi bulunmaktadır. Katılımcılardan hiçbiri doktora derecesine sahip değildir. Katılımcıların tamamı devlet okulunda görev yapmaktadır. Katılımcıların yaklaşık olarak yüzde ellisinden fazlasının görev yerini, Akdeniz (f: 110, %55), Marmara (f: 69, %34.5), İç Anadolu (f: 18, %9), Ege ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri (f: 3, %1.5) oluşturmaktadır. Katılımcıların alanlarına ve çalıştıkları okul türüne göre dağılımı ise, Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2'de yer alan katılımcıların alanlarına göre dağılımı incelendiğinde, yabancı dil (f: 28, %14), sosyal bilimler (f: 27, %13.5), matematik (f: 26, %13), fen bilimleri (f: 25, %12.5) ve Türkçe / Türk Dili Edebiyatı (f: 25, %12.5) alanları çoğunluktadır. Katılımcıların bir kısmı anadolu liselerinde (f: 76, %38), sonra sırasıyla meslek liselerinde (f: 47, %23.5), diğer liselerde (f: 44, %22), ortaokullarda (f: 30, %15) ve imam hatip liselerinde (f: 3, %1.5) çalışmaktadır.

1.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgiler, sanat deneyimine ilişkin sorular ve görsel sanatlar eğitime yönelik tutum soruları olmak üzere üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Bunun için önce ilgili literatür taranmış, çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Görsel sanatlar dışındaki branş öğretmenlerinin;

1. Sanatla ilgilenme düzeyleri nedir?
2. Görsel sanatlarla ilgilenme düzeyleri nedir?
3. Görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları nasıldır?
4. Görsel sanatlar öğretmenlerine ilişkin bakış açıları nasıldır?

Araştırmanın sorularına uygun olarak üç bölümden oluşan taslak bir anket formu hazırlanmıştır. İlk hazırlanan anket formunda, diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar eğitime yönelik tutumlarına ilişkin 5'li likert tipi 40 madde, katılımcıların demografik bilgilerine yönelik on açık uçlu soru, sanat deneyimlerine yönelik altı açık uçlu ve üç kapalı uçlu soru yer almıştır. Sonra anketin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarına geçilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1 ve Tablo 2'de görülebilir.

1.4. Güvenirlik ve Geçerlilik

Hazırlanan taslak anketin ilk olarak kapsam geçerliği ile ilgili olarak ikisi alan, biri eğitim bilimleri uzmanı olmak üzere toplam üç uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca, anket soruları bir Türkçe dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Anketin yönergesi, sanat deneyimlerine yönelik soruların daha anlaşılır olması, sanat alanlarına ve etkinliklerine yönelik seçeneği soru oluşturulması ile ilgili bir uzmandan dönüt alınmıştır. Yine aynı uzmandan, katılımcıların sanat deneyimine yönelik hazırlanan sorularda "Katılımcılardan birden fazla işaretlemeleri istenebilir ve sorulara diğer seçeneği eklenebilir." geri bildirimleri alınmıştır. Ayrıca alan uzmanları tarafından anketin dört maddesi ile ilgili maddelerin araştırma amacını yansıtmadığına yönelik geri bildirim yapılmıştır. Gelen dönütler doğrultusunda, anket formunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve ankete son şekli verilmiştir. Ardından alanı görsel sanatlar olmayan 10 öğretmene bir ön uygulama yapılmış ve soruların açık ve anlaşılır olduğu saptanmıştır. Tüm bu süreçten sonra anketin ilk bölümünde; katılımcıların demografik özelliklerine yönelik on iki boşluk doldurma sorusu, ikinci bölümünde; sanat deneyimine ilişkin on beş kapalı uçlu soru ve son bölümünde; katılımcıların görsel sanatlar eğitime yönelik tutumlarını inceleyen 5'li likert tipi 34 madde yer almıştır. Likert maddelerinin uç seçenek dereceleri, 1. Kesinlikle katılmıyorum ve 5. Kesinlikle Katılıyorum ifadelerinden oluşmaktadır. Orta seçenekte ise Kararsızım ifadesi yer almaktadır.

Veriler SPSS 22.0 programına girildikten sonra, araştırmanın güvenilirlik analizi kapsamında ankete verilen cevapların kendi içinde ne kadar tutarlı olduğunun göstergesi olan cronbach alpha değeri hesaplanmıştır (Can, 2018, s. 388). Anketin otuz dört maddeye yönelik cronbach alpha değeri .734 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk (2012, s. 171), bir ölçeğin güvenilirliğini yorumlamak için .70 ve üstü değerlerini kabul edilebilir bir güvenilirlik değeri olarak tanımlamaktadır.

1.5. Verilerin Analizi

Değerlendirmeye alınan iki yüz anketin verileri SPSS 22.0 programına girildikten sonra, elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırmada görsel sanatlar dışındaki branş öğretmenlerinin, görsel sanatlar dersini ve görsel sanatlar öğretmenlerini nasıl algıladığını incelemek amaçlandığı için veriler betimsel yöntemle incelenmiş, frekans değeri (f) ve yüzde değeri (%) kullanılarak tablolatırılmıştır. Bulgular katılımcıların sanat deneyimlerine yönelik bulgular ve katılımcıların görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarına ilişkin bulgular olmak üzere iki bölümde incelenmiştir.

2. Bulgular

2.1. Katılımcıların Sanat Deneyimine Yönelik Bulgular

Görsel sanatlar dersinin ve görsel sanatlar öğretmenlerinin, diğer branş öğretmenleri tarafından nasıl algılandığını değerlendirmek için katılımcılara sanat deneyimlerini içeren on beş soru hazırlanmıştır. Sorular incelendiğinde, katılımcıların çoğunun sanat etkinliklerine katıldıklarını (f: 171, %85.5) ancak hiçbir sanat etkinliğine katılmayanların sayısının da azımsanmayacak düzeyde olduğu görülmektedir (f: 29, %14.5). Katılımcıların hangi tür sanat etkinliklerine katıldığını, sanat etkinliklerine katılma sıklıklarına ve en son bir müzeyi ziyaret etme durumlarına yönelik bulgular ise Tablo 3'te görülebilir.

Tablo 3: Katılımcıların Katıldıkları Sanat Etkinliklerine, Sanat Etkinliklerine Katılma Sıklıklarına ve En Son Bir Müzeyi Ziyaret Etme Durumlarına Yönelik Bulgular

Sanat etkinlikleri	f	%	Sanat etkinliğine katılma sıklıkları	f	%	En son bir müzeyi ziyaret etme durumları	f	%
Sinema	144	72.0	Hiç gitmem	29	14.5	Hiç gitmedim	5	2.5
Tiyatro	117	59.0	1 ya da 2 kez	31	15.5	Son 6 ay içinde	79	39.5
Konser	109	55.0	3 ya da 5 kez	62	31.0	6-12 ay arası	39	19.5
Sergi	58	29.0	6 ya da 10 kez	38	19.0	1-3 yıl arası	46	23.0
Opera	4	2.0	10'dan fazla	40	20.0	3 yıldan önce	31	15.5
Diğer	3	1.5						
Toplam	200	100.0	Toplam	200	100.0	Toplam	200	100.0

Tablo 3'te katılımcıların katıldıkları sanat etkinliklerinin ve etkinliklere katılma sıklıklarının dağılımı görülmektedir. Katılımcılar, bu sorularda birden fazla seçenek işaretleyebilmektedirler. Bulgular incelendiğinde, katılımcıların neredeyse çoğunluğu sinemaya (f: 144, %72), yarıdan fazlası ise tiyatroya (f: 117, %59) ve konsere (f: 109, %55) daha çok katılmaktadır. Daha önce bir sergiye gidenlerin sayısı da dikkate değer düzeyde azdır (f: 58, %29). Katılımcıların sanat etkinliklerine katılma sıklıkları da değişmektedir. Bir etkinliğe katılanların çoğunluğu bir yıl içerisinde "3 ya da 5 kez" sanat etkinliğine katılırken (f: 62, % 31), en son bir müzeyi ziyaret etme durumlarıyla ilgili bulgular incelendiğinde, son altı ay içinde bir müzeyi ziyaret eden katılımcıların sayısının da (f: 79, % 39.5) az olduğu söylenebilir.

Katılımcılara yönlendirilen anket sorularından 5, 6, 7 ve 8. sorular, katılımcıların görsel sanatlar alanındaki eğitim ve deneyimlerine yöneliktir. 5. soru görsel sanatlarla ilgili örgün bir eğitim alıp almadıklarıyla ilgilidir. Katılımcıların yarıdan fazlası (f: 107, %53.5) görsel sanatların herhangi bir alanında örgün eğitim almadıklarını bildirmiştir. Bu sonuç oldukça dikkat çekicidir. Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan diğer branş öğretmenlerinin yarıdan fazlası, sanatın herhangi bir dalıyla ilgilenmemiş, bu konuda bir eğitim almamıştır. Daha detaylı bilgi edinmek için örgün eğitim aldıklarını işaretleyen katılımcılara (f: 93, %46.5) aldıkları eğitim, bir kursa katılıp katılmadıkları ve ne kadar süre eğitim aldıkları sorulmuştur. Ayrıca anketin 9. sorusu ile

de görsel sanatların hangi alanıyla ilgili eğitim almak istedikleri sorulmuştur. Sonuçlar Tablo 4'te görülebilir.

Tablo 4: Katılımcıların Görsel Sanatların Herhangi Bir Alanında Aldıkları Eğitime, Bir Kursa Katılıp Katılmadıklarına, Katıldıkları Kursun Süresine ve Eğitim Almak İstedikleri Görsel Sanat Alanına Yönelik Bulgular

Örgün eğitim (N=93)	f	%	Kurs (N=200)	f	%	Kursun süresi (N=30)	F		E.A.G. Alanı* (N=200)	f	%
							F	%			
İlkokulda	27	29.0	Katılmadım	170	85.0	1-5 ay	20	67.0	Resim	122	61.0
Ortaokulda	43	46.0	Resim	19	9.5	6-12 ay	4	13.0	Heykel	36	18.0
Lisede	63	68.0	Seramik	3	1.5	13-18 ay	2	7.0	Seramik	35	17.5
Lisansta seçmeli ders	9	9.5	Diğer	8	4.0	14-24 ay	1	3.0	Diğer	19	9.5
						25 ay ve fazlası	3	10.0			

*E.A.G. Alanı: Eğitim almak istedikleri görsel sanat alanı

Tablo 4'te görüldüğü gibi, eğitim alan katılımcıların yarısından daha azı (N=93) ilkokul, ortaokul, lise ya da lisans eğitiminde seçmeli bir ders olarak görsel sanatların herhangi bir alanında örgün eğitim almışlardır. Katılımcıların çoğunluğu (f: 170, % 85) görsel sanatların herhangi bir alanında bir kursa katılmazken, katılanların ise gittikleri kurs süresi genellikle 1 ile 5 ay arasındadır (f: 20, %67). Katılımcıların yarısından fazlası (f: 122, % 61) "Görsel sanatların hangi alanıyla ilgili eğitim almak isterdiniz?" sorusuna "resim" yanıtını vermişlerdir.

Görsel sanatlar dışındaki diğer branş öğretmenlerine evlerinde bir sanat eseri olup olmadığı, varsa ne tür bir eser olduğu ve bu sanat eserini ne şekilde edindiği soruları da anket sorularında yöneltilmiştir. Bulgular incelendiğinde, katılımcıların yarısından fazlasının (f: 114, %57) evinde bir sanat eseri olmadığı, evinde sanat eseri olduğunu belirten katılımcıların (f: 86, %43) ise çoğunlukla resim sahibi olduğu anlaşılmıştır (f: 65, %32.5). Sahip oldukları sanat eserlerini edinme biçimlerine ilişkin soruya verilen cevaplar, katılımcıların bir kısmı hediye (f: 40, %20) edildiğini, bir kısmı aile üyeleri tarafından yapıldığını (f: 16, %8) bildirmiştir. "Yakınlarınızdan sanatla profesyonel olarak ilgilenen kimse var mı?" sorusuna ise, katılımcıların yarıdan fazlası "hiç kimse" yanıtını vermiştir (f: 119, %59.5). Bir kısım katılımcının (f: 58, %29), "yakın akraba ya da arkadaşının sanatla ilgilendiğini" cevabını verse de yarıdan fazlasının sanatla ilgilenilen bir sosyal çevresi olmaması düşündürücüdür. Katılımcıların sanat deneyimlerini içeren sorulardan sonuncusu "Sanat bilginize bir not vermeniz gerekirse 10 puan üzerinden kaç puan verirsiniz?" sorusudur. Bulgular Tablo 5'te görülebilir.

Tablo 5: Katılımcıların Sanat Bilgilerine Verdikleri Puanla Yönelik Bulgular

Puanlar	F	%
0 puan	14	7.0
1-3 puan	63	31.5
4-6 puan	86	43.0
7-9 puan	36	18.0
10 puan	1	0.5
Toplam	200	100.0

Tablo 5'e göre, katılımcıların yarıya yakını (f: 86, %43) sanat bilgisine yönelik "4-6 puan" verirken, sadece 14 katılımcının "0" puan, 1 katılımcının ise "10" puan vermiş olması dikkat çekicidir. Katılımcıların yarıdan fazlasının örgün eğitimde sanat eğitimi almadığını ifade etmiş olması, %80'inin ise görsel sanatlar alanında herhangi bir kurs ya da farklı bir eğitim programına katılmamış olması sanat bilgilerine yüksek puan vermemiş olmalarını anlamlı

kılmaktadır. Ancak katılımcıların görsel sanatlar eğitimi ve deneyimi dikkate alındığında yarıya yakınının sanat bilgilerine verdikleri puanda bir tutarsızlık olduğunu düşündürmektedir.

2.2. Katılımcıların Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Görsel sanatlar dersinin ve görsel sanatlar öğretmenlerinin, diğer branş öğretmenleri tarafından nasıl algılandığını değerlendirebilmek için, anketin üçüncü bölümünde “Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Tutum Soruları” başlığı altında otuz dört soru sunulmuştur. Bu sorular altı kategoride incelenmiştir. Her bir kategori: (1) Katılımcıların görsel sanatlar dersinin kazanımlarına, (2) amacına ve içeriğine, (3) eğitim durumlarına (yöntem- teknik, fiziki koşullar, araç-gereç vb.), (4) sınama durumlarına (ölçme ve değerlendirme), (5) görsel sanatlar öğretmenlerine ve (6) görsel sanatlar dersinin değerine / gerekliliğine ilişkin tutumlarına yönelik bulgular. Öncelikle katılımcıların görsel sanatlar dersinin kazanımlarına ilişkin tutumlarına yönelik maddeler gruplanmış ve sonuçlar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinin Kazanımlarına İlişkin Tutumlarına Yönelik Bulgular

Görsel Sanatlar Dersinin Kazanımlarına Yönelik Maddeler(N=200)	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
3 Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin el becerilerini geliştirmekle ilgilidir.	3	1.5	21	10.5	19	9.5	115	57.5	42	21.0	200	100.0
4 Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin eleştirel düşünce becerilerini geliştirir.	1	0.5	6	3.0	17	8.5	97	48.5	79	39.5	200	100.0
6 Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin entelektüel, fiziksel ve kültürel açıdan bilgi kazanmalarını destekler.	1	0.5	5	2.5	13	6.5	96	48.0	85	42.5	200	100.0
13 Görsel sanatlar dersi, üstün yetenekli öğrencilerin ortaya çıkmasında önemli fırsatlar sağlar.	1	0.5	10	5.0	24	12.0	105	52.5	60	30.0	200	100.0
20 Görsel sanatlar eğitimi, öğrencilerin yaratıcı yeteneklerini geliştirmede çok önemlidir.	1	0.5	3	1.5	3	1.5	92	46.0	101	50.5	200	100.0
27 Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin ifade becerilerini geliştirir.	7	3.5	8	4.0	9	4.5	109	54.5	67	33.5	200	100.0
30 Görsel sanatlar dersi, sosyal ve millî değerlerin verilmesinin bir aracı olarak tasarlanmalıdır.	8	4.0	31	15.5	33	16.5	90	45.0	38	19.0	200	100.0
32 Görsel sanatlar dersi, evrensel değerlerin verilmesinin bir aracı olarak tasarlanmalıdır.	4	2.0	11	5.5	22	11.0	107	53.5	56	28.0	200	100.0

Tablo 6’da görüldüğü gibi, diğer branş öğretmenlerinin yarısından fazlası (f: 115, %57.5) “Görsel sanatlar dersinin öğrencilerin el becerilerini geliştirmekle ilgilidir.” maddesine katılmıştır. Görsel sanatlar dersinin el becerisini geliştirmekle ilgili olduğunu kabul edilmesi, katılımcıların dersin kazanımlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündürmektedir. Diğer taraftan sayısal değerler, görsel sanatlar dersinin kazanımlarına ilişkin bir kafa karışıklığı,

tutarsızlık olduğunu da düşündürmektedir. Çünkü anketin diğer maddeleri incelendiğinde öğretmenlerin yarıya yakını (f: 97, %48.5), görsel sanatlar dersinin öğrencilerin eleştirel düşünce becerilerini geliştirdiğine ve öğrencilerin entelektüel, fiziksel ve kültürel açıdan bilgi kazanmalarını desteklediğine de katılmıştır (f: 96, %48.0). Bu bulgular diğer branş öğretmenlerinin en azından yarısının görsel sanatlara yönelik kazanımların farkında olduğunu düşündürebilir. Katılımcıların yarısından biraz daha fazlası görsel sanatlar dersinin kazanımlarına yönelik olan maddelere katılmaktadır. Görsel sanatların, üstün yetenekli öğrencilerin ortaya çıkmasında önemli fırsatlar sağladığı (f: 105, %52.5) ve öğrencilerin yaratıcı yeteneklerini geliştirmede önemli olduğu görüşüne (f: 101, %50.5) katıldığını bildirmiştir. Görsel sanatlar dersinin ifade becerilerini geliştirdiği maddesine de yine katılımcıların yarıdan fazlası (f: 109, %54.5) katılmıştır. Ancak görsel sanatlar dersinin, sosyal ve millî değerlerin verilmesinin bir aracı olarak tasarlanması gerektiğine katılımcıların yaklaşık yarısı katıldığını bildirmiştir (f: 90, %45.5). Sosyal ve millî değerlerin bir aracı olarak tasarlanması gerekliliğine katılmayanlara karşın evrensel değerlerin verilmesinin bir aracı olarak tasarlanması gerektiğine katılımcıların yarıdan fazlası (f: 107, %57.5) katılmıştır. Bütün bu rakamlar yukarıda ifade ettiğimiz gibi görsel sanatlar dersinin, öğrencilerin el becerisi geliştirme kazanımıyla ilişkilendirmek ile bunun çok daha ötesine geçen entelektüel, sosyal, kültürel kazanımlara hizmet eden bir ders olduğu kabulü arasındaki tutarsızlığın göstergesidir. Katılımcılara görsel sanatlar dersinin amacına ve içeriğine ilişkin tutumlarına yönelik sekiz madde yöneltilmiştir. Bulgular, Tablo 7’de görülebilir.

Tablo 7: Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinin Amacına ve İçeriğine İlişkin Tutumlarına Yönelik Bulgular

Görsel Sanatlar Dersinin Amacı ve İçeriğine Yönelik Maddeler(N=200)	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Ortaöğretim eğitim programı, yükseköğretime hazırlık amaçlanarak düzenlenmelidir.	10	5.0	21	10.5	28	14.0	94	47.0	47	23.5	200	100.0
5 Görsel sanatlar dersinin amacı, sanatın farklı alanlarında yetenekli öğrencileri keşfetmek olmalıdır.	5	2.5	19	9.5	21	10.5	80	40.0	75	37.5	200	100.0
8 Görsel sanatlar dersinin asıl amacı, sanatla ilgili alanları tercih edecek öğrencileri yetiştirmek olmalıdır.	30	15.0	73	36.5	25	12.5	53	26.5	19	9.5	200	100.0
10 Görsel sanatlar dersi, diğer derslerin yapamadığı önemli öğrenme fırsatları sağlar.	3	1.5	13	6.5	22	11.0	103	51.5	59	29.5	200	100.0
19 Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin eğlenecekleri ve dinlenebilecekleri bir derstir.	4	2.0	19	9.5	18	9.0	99	49.5	60	30.0	200	100.0
26 Eğitim programında yer alan diğer alan derslerinin görsel sanatlar dersiyle desteklenmesi faydalı olur.	2	1.0	1	0.5	26	13.0	110	55.0	61	30.5	200	100.0
28 Görsel sanatlar öğretmenleri, derslerinde öğrencileri daha fazla sanatsal uygulama çalışmalarına, üretime yönlendirmelidir.	1	0.5	10	5.0	19	9.5	111	55.5	59	29.5	200	100.0

29	Görsel sanatlar öğretmenleri, derslerinde uygulama çalışmasından çok, büyük sanatçıların başarılarını incelemeye ağırlık vermelidir.	21	10.5	62	31.0	54	27.0	40	20.0	23	11.5	200	100.0
----	--	----	------	----	------	----	------	----	------	----	------	-----	-------

Tablo 7 incelendiğinde, en ilginç sonuçlardan biri diğer branş öğretmenlerinin çoğunluğunun (f: 47, %70.5), ortaöğretim programının yükseköğretime hazırlık amaçlı düzenlenmesi gerektiği maddesine katılmasıdır. Ayrıca katılımcıların çoğunluğu (f: 155, %77.5), görsel sanatlar dersinin amacının, sanatın farklı alanlarında yetenekli öğrencileri keşfetmek olması gerektiğine katılmıştır. Ancak tam tersine “Görsel sanatlar dersinin asıl amacının, sanatla ilgili alanları tercih edecek öğrencileri yetiştirmek olmalıdır.” maddesine yaklaşık yarısı (f: 103, %51.5) katılmamıştır. Bu iki sonuç birbiriyle çelişmekte, yine bir tutarsızlık ve kafa karışıklığını yansıtmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun (f: 159, %79.5) “Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin eğlenecekleri ve dinlenebilecekleri bir derstir.” maddesine katılması, görsel sanatlar dersine yönelik diğer branş öğretmenlerinin, dersin bilgi ve beceri kazanımlarını ikinci plana alan bir bakış açısına sahip olduklarını düşündürmektedir. Yine de görsel sanatlar eğitiminin, diğer derslerin yapamadığı önemli öğrenme fırsatları sağladığına (f: 165, %81) ve diğer alan derslerinin görsel sanatlar dersiyle desteklenmesinin faydalı olacağı görüşüne katılımcıların çoğunluğunun (f: 171, %85.5) katılması olumlu tutuma işaret eden sonuçlardandır. Görsel sanatlar dersinin içeriğine yönelik anketin 28. ve 29. maddeleri incelendiğinde, yine bir çelişki ile karşılaşılmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu “Görsel sanatlar öğretmenleri, derslerinde öğrencileri daha fazla sanatsal uygulama çalışmalarına, üretime yönlendirmelidir.” maddesine katılmıştır (f: 170, %85). Bu maddeye oldukça yüksek düzeyde katılım, görsel sanatlar dersinin sanat tarihi, sanat eleştirisi gibi alanları da kapsayan içeriğini gerekli görmediğini düşündürmektedir. “Görsel sanatlar öğretmenlerinin derslerinde uygulama çalışmasından çok, büyük sanatçıların başarılarını incelemeye ağırlık vermelidir.” maddesine katılımcıların bir kısmı katılmış (f: 83, %41.5), bir kısmı ise katılmamıştır (f: 63, %31.5). Bu durum, diğer branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun görsel sanatlar dersini, öğrencilere yapacağı entelektüel, kültürel katkı bakımından değil, sadece beceri kazandırması bakımından takdir ettiği biçiminde yorumlanabilir.

Diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinin eğitim durumlarına (yöntem- teknik, fiziki koşullar, araç- gereç vb.) ilişkin tutumlarına yönelik bulguları Tablo 8’de görülebilir.

Tablo 8: Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinin Eğitim Ortamı Durumlarına (Yöntem- Teknik, Fiziki Koşullar, Araç- Gereç vb.) İlişkin Tutumlarına Yönelik Bulgular

	Görsel sanatlar dersinin eğitim durumlarına (yöntem- teknik, fiziki koşullar, araç- gereç vb.) yönelik maddeler (N=200)	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
12	Görsel sanatlar eğitimi, okul dışı programlar aracılığıyla gerçekleştirilirse daha doğru olur.	15	7.5	58	29.0	48	24.0	54	27.0	25	12.5	200	100.0
24	Görsel sanatlar dersinin, diğer derslerle aynı derslikte yürütülmesi yeterlidir.	68	34.0	87	43.5	20	10.0	19	9.5	6	3.0	200	100.0
25	Görsel sanatlar dersliği, diğer dersliklerden farklı, daha büyük ve donanımlı olmalıdır.	4	2.0	4	2.0	14	7.0	83	41.5	95	47.5	200	100.0

Görsel sanatlar dersinde eğitim durumları, öğretimin gerçekleştiği fiziki koşullar, derse yönelik araç- gereç gibi unsurlar önemlidir. Tablo 8 incelendiğinde, diğer branş öğretmenlerinin de bu görüşe katıldığı sonucu çıkarılabilir. Katılımcıların yarıya yakını (f: 87, %43.5), “Görsel sanatlar dersinin diğer derslerle aynı derslikte yürütülmesi yeterlidir.” maddesine katılmamıştır. Yine katılımcıların yarıya yakını (f: 95 %47.5), “Görsel sanatlar dersliği, diğer dersliklerden farklı, daha büyük ve donanımlı olmalıdır.” maddesine katılmıştır. Ancak “Görsel sanatlar eğitimi, okul dışı programlar aracılığıyla gerçekleştirilirse daha doğru olur.” maddesine katılımcıların bir kısmı (f: 58, %29.0) katılmazken, bir kısmının ise (f: 54, %27.0) katılması çelişkili sonuçlar arasındadır.

Tablo 9: Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinin Sınama Durumlarına (Ölçme ve Değerlendirmesine) İlişkin Tutumlarına Yönelik Bulgular

Görsel sanatlar dersinin sınama durumlarına (ölçme ve değerlendirilmesine) yönelik madde (N=200)	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
23 Görsel sanatlar dersinde, öğrencilerin notla değerlendirilmesi doğru değildir.	11	5.5	18	9.0	51	25.5	60	30.0	60	30.0	200	100.0

Tablo 9 görsel sanatlar dersinin sınama durumlarını (ölçme ve değerlendirilmesine) ilişkin tutumlarına yönelik bulguyu içermektedir. Katılımcıların yarıdan fazlası (f: 120, %60), “Görsel sanatlar dersinde, öğrencilerin notla değerlendirilmesi doğru değildir.” maddesine katılmaktadır. Bu maddeye katılma oranı, diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersini müfredattaki diğer alan derslerinden farklı konumlandırmasının göstergesi olabilir.

Tablo 10 diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar öğretmenine ilişkin tutumlarına yönelik bulgularını göstermektedir. Sonuçlar Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10: Katılımcıların Görsel Sanatlar Öğretmenlerine İlişkin Tutumlarına Yönelik Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerine yönelik maddeler(N=200)	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9 Görsel sanatlar öğretmenleri, derslerinde okulun ve dersliklerin estetik görünmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirmelidir.	5	2.5	16	8.0	20	10.0	113	56.5	46	23.0	200	100.0
15 Görsel sanatlar dersine yönelik olumlu tutum geliştirmemde, tanıdığım görsel sanatlar öğretmenlerinin etkisi büyüktür.	7	3.5	17	8.5	31	15.5	100	50.0	45	22.5	200	100.0
16 Görsel sanatlar dersine yönelik olumsuz tutum geliştirmemde tanıdığım görsel sanatlar öğretmenlerinin etkisi büyüktür.	29	14.5	49	24.5	27	13.5	64	32.0	31	15.5	200	100.0

Tablo 10 incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğunun (f: 159, %79.5) “Görsel sanatlar öğretmenleri, derslerinde okulun ve dersliklerin estetik görünmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirmelidir.” maddesine katılması araştırmanın çarpıcı sonuçlarından. Ayrıca Tablo 10’daki bulgulardan, katılımcıların çoğunluğunun (f: 145, %72.5) görsel sanatlar dersine yönelik olumlu tutum geliştirmesinde, yarıya yakınının (f: 95, %47.5) da olumsuz tutum geliştirmesinde tanıdığı görsel sanatlar öğretmenlerinin etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların görsel sanatlar dersinin gerekliliğine ve değerine ilişkin tutumlarına yönelik anket maddelerine ilişkin cevapları Tablo 11’de görülebilir.

Tablo 11: Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersinin Gerekliliğine ve Değerine İlişkin Tutumlarına Yönelik Bulgular

	Görsel sanatlar dersinin gerekliliğine ve değerine yönelik maddeler (N=200)	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2	Görsel sanatlar dersi, eğitim programının önemli bir parçasıdır.	2	1.0	5	2.5	12	6.0	111	55.5	70	35.5	200	100.0
7	Görsel sanatlar dersi, sadece görsel sanatlar alanında yetenekli öğrencilere verilmelidir.	52	26.0	78	39.0	27	13.5	27	13.5	16	8.0	200	100.0
11	Görsel sanatlar dersi, sadece istekli öğrencilere verilmelidir.	23	11.5	57	28.5	37	18.5	58	29.0	25	12.5	200	100.0
14	Görsel sanatlar dersi yürütülmesi en kolay derstir.	24	12.0	72	36.0	53	26.5	41	20.5	10	5.0	200	100.0
17	Görsel sanatlar dersi, sadece ilkökul programında yer almalıdır.	95	47.5	63	31.5	15	7.5	17	8.5	10	5.0	200	100.0
18	Görsel sanatlar, öğrenmeye değer eşsiz bir alandır.	3	1.5	6	3.0	29	14.5	98	49.0	64	32.0	200	100.0
21	Ortaöğretimde görsel sanatların ders saati artırılmalıdır.	9	4.5	21	10.5	51	25.5	68	34.0	51	25.5	200	100.0
22	Ortaöğretimde görsel sanatlar dersi kaldırılmalıdır.	111	55.5	62	31.0	14	7.0	6	3.0	7	3.5	200	100.0
31	Önemli günlerin etkinlik hazırlıkları için gerektiğinde, öncelikle görsel sanatlar ders saatinin kullanabileceğini düşünürüm.	24	12.0	43	21.5	30	15.0	83	41.5	20	10.0	200	100.0
33	Eğitim programındaki dersler azaltılacaksa öncelikle görsel sanatlar dersi çıkartılmalıdır.	102	51.0	69	34.5	16	8.0	9	4.5	4	2.0	200	100.0
34	Ortaöğretimde görsel sanatlar dersi bir zaman kaybıdır.	132	66.0	52	26.0	4	2.0	7	3.5	5	2.0	200	100.0

Tablo 11 incelendiğinde, katılımcıların yarıdan fazlası (f: 130, %65), “Görsel sanatlar dersi, sadece görsel sanatlar alanında yetenekli öğrencilere verilmelidir.” maddesine katılmamıştır. Ancak görsel sanatlar dersinin, sadece istekli öğrencilere verilmesi maddesinde katılımcılar arasında kararsızlık söz konusudur. Katılımcıların bir kısmı (f: 80, %30) bu maddeye

katılmazken, bir kısmı (f: 37, % 18.5) kararsız kalmış, yarıya yakını da (f: 83, % 41.5) katılmıştır. “Görsel sanatlar dersi, sadece ilkököl programında yer almalıdır.” maddesine katılımcıların çoğunluğunun (f: 158, % 79) , “Görsel sanatlar dersi, yürütülmesi en kolay derstir.” maddesine katılımcıların yaklaşık yarısının (f: 96, % 48) ve “Eğitim programındaki dersler azaltılacaksa öncelikle görsel sanatlar dersi çıkartılmalıdır.” maddesine katılımcılardan yarısından biraz fazlasının (f: 102, % 51.0) katılmıyor olması görsel sanatlar dersinin müfredatın önemli bir dersi olarak görüldüğü gibi bir algı oluştursa da “Önemli günlerin, etkinlik hazırlıkları için, gerektiğinde, öncelikle görsel sanatlar ders saatinin kullanabileceğini düşünürüm.” maddesine katılımcıların yarısından fazlasının (f: 103, %51.5) katılması dikkate değer bir oranda öğretmenlerin müfredat programında gözden çıkarılacak dersin görsel sanatlar dersi olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

3. Tartışma Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını belirleyebilmek amacıyla anket yoluyla veriler toplanmıştır. Araştırma, katılımcıların demografik bilgilerine yönelik sorular, sanat deneyimine ilişkin on beş soru ve görsel sanatlar eğitimine yönelik tutumlarına ilişkin otuz dört soru ile yürütülmüştür. Bu çalışmada anketin ikinci ve üçüncü bölümündeki katılımcıların sanat deneyimi ve görsel sanatlar eğitimine yönelik tutumları değerlendirilirken, katılımcıların demografik bilgilerinden elde edilen sonuçlarla birlikte incelemek önemlidir. Elde edilen veriler incelendiğinde, katılımcıların yarıya yakınının 30-39 yaş aralığında olduğu, farklı coğrafi merkezlerde öğretmenlik yaptığı, yaklaşık yarısının mesleklerinde 1 ile 10 yıl arasında öğretmenlik deneyimine sahip olduğu görülmektedir (bk. Tablo 1). Dolayısıyla araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu genç ve mesleklerinde en az bir yıllık bir deneyime sahiptirler. Ancak katılımcıların sanat deneyimlerine yönelik bulguları incelendiğinde, katılımcılar arasında daha önce hiçbir sanat etkinliğine katılmayanların sayısının azımsanmayacak bir oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır (f: 29, %14.5). Ayrıca daha önce bir sergiye giden (f: 58, %29.0) ve son altı ay içinde bir müzeyi ziyaret eden katılımcıların da sayısının az (f: 79, % 39.5) olması şaşırtıcıdır. En önemli bulgulardan birisi de katılımcıların yarıdan fazlasının (f: 107, % 53.5) görsel sanatların herhangi bir alanında örgün eğitim almadığını ifade etmesidir. Bu oldukça dikkat çekici ve üzerinde düşünülmesi gereken bir veridir. Çünkü katılımcıların tamamı öğretmendir ve örgün eğitimin her aşamasına dâhil olmuştur. İlkööl, ortaokul ve lise müfredat programlarında da 2006 yılına kadar resim ya da resim-iş adıyla, sonrasında ise görsel sanatlar adıyla söz konusu ders, müfredatta yer almıştır. Böyle olmasına karşın katılımcıların yarısından fazlasının sanatın herhangi bir alanında örgün eğitim almadıklarını düşünmeleri, görsel sanatlar derslerinin etkili yürütülmediğinin göstergesi olarak da değerlendirilebilir. Katılımcı öğretmenlerin yarıdan fazlası sanatın herhangi bir dalıyla ilgilenmemiş, bu konuda bir eğitim almamıştır. Kişinin sanat alanında sanat disiplininde deneyimi veya yeterliliği / becerisi yoksa sanatın algılanan yararı ve değerinin farkında olmayabilir (Irwin, 2018). Katılımcı öğretmenlerin yanıtları, çoğunluğunun bir sanat disiplininde deneyiminin hiç olmadığını ya da oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu durum da katılımcıların sanatın yararı ve değerinin yeterli düzeyde farkında olmamalarına ve programdaki derslerin azaltılması durumunda, vazgeçilecek ilk ders olarak görülmesine ya da önemli günlerin etkinliklerinin hazırlığı için görsel sanatlar dersinin işaret edilmesine neden olmaktadır. Sadece sanatla ilgili deneyimlerinin değil, aynı zamanda dâhil oldukları sosyal çevrenin de sanat tüketicisi olarak tanımlanmayacak düzeyde bir sanatsal deneyime sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Araştırmanın bulguları incelendiğinde, katılımcıların yarısından fazlasının (f: 114, %57) evinde bir sanat eseri

olmadığı, yine katılımcıların yarıdan fazlasının (f: 119, % 59.5) yakınlarından sanatla ilgilenen bir kimsenin olmadığı, müze ve sergi ziyaretlerinin sıklık düzeyi, görsel sanatlara ilişkin sanat tüketimine katılım düzeyinin çok yetersiz olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin sanatla ilgilenme düzeyleri ve deneyimlerinin az olması sınıflardaki eğitim-öğretimin zenginliği, dolayısıyla öğrencilerin gelişimi açısından da kritiktir. Çünkü sanatın ve sanat eğitiminin çocuğun gelişimindeki yeri büyüktür. Araştırmamızın bulguları bazı bakımlarından Batı’da yapılan araştırmalardan farklı sonuçlar göstermektedir. Örneğin Wilson ve diğerlerinin (2008, s. 38) Glasgow’daki otuz bir öğretmenle yaptığı araştırmada ilkokul ve ortaöğretim öğretmenleri, sanat eğitiminin çocuklara ve gençlere kendine güven, öz saygı, sosyal ve iletişim becerileri, duygusal zekâ, ayırt etme yeteneği ve bireysel görüşleri dile getirebilme gibi pek çok faydası bulunduğu dile getirilmiştir. Bizim araştırmamızda katılımcıların yarıdan fazlası (f: 115, %57.5) “Görsel sanatlar dersinin öğrencilerin el becerilerini geliştirmekle ilgilidir.” maddesine katılmıştır. Görsel sanatlar dersinin, öğrencilerin yaratıcı yeteneklerini geliştirmede önemli olduğunu düşünen katılımcı oranı ise daha azdır (f: 101, %50.5).

“Sanat çocuğun bütünsel gelişimine katkıda bulunmaktadır.” görüşü kabul edilse de inanç ya da teori ile uygulama arasındaki bağlantı çoğu zaman zayıftır (Gibson, 2003). Bu araştırmada da görülmüştür ki, farklı illerde görev yapan diğer branş öğretmenlerinin çoğunluğu (f: 47, %70.5), ortaöğretim programının yükseköğretime hazırlık amaçlı düzenlenmesi gerektiğini maddesine katılmıştır. Bu sonuç hem öğretmenler, hem veliler hem de öğrenciler tarafından görsel sanatlar dersinin ikinci plana atılmasını teşvik edecek bir tutumsal tehlike olarak görünmektedir. Ayrıca yine bu çalışmanın sonuçlarında katılımcıların çoğunluğunun (f: 159, %79.5), “Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin eğlenecekleri ve dinlenebilecekleri bir derstir.” maddesine katılması, görsel sanatlar dersini çocukların gelişimine katkı sağlayacak bir ders olarak görmediklerini düşündürmektedir. Bu bulgu Çakmak ve Türkcan (2019) tarafından Gaziantep’teki bir devlet okulunun öğrencileri, velileri ve öğretmenleriyle yapılan çalışmanın bulgularıyla da örtüşmektedir. Söz konusu çalışmada da veliler ve öğretmenlerin görsel sanatlar dersinin en önemli işlevlerinden biri olarak rahatlama ve eğlenceyi işaret etmiştir. Görsel sanatlar dersinin, yoğun ders programında kısa bir ara, bir ödül, eğlence, rahatlama olduğuna ilişkin inanç sanatın müfredatın önemli bir parçası yapacak kazanımların göz ardı edilmesinin yolunu açacak tutumları teşvik etme tehlikesi içermektedir. Ancak araştırmanın görsel sanatlar dersinin içeriği ve amacına yönelik bulguları arasında tam tersine sonuçlar da bulunmaktadır. Diğer branş öğretmenlerinin çoğunluğunun, görsel sanatlar eğitiminin, diğer derslerin yapamadığı önemli öğrenme fırsatları sağladığı (f: 165, %81) ve diğer alan derslerinin görsel sanatlar dersiyle desteklenmesinin faydalı olacağı görüşüne (f: 171, %85.5) katılması sanatın, görsel sanatlar dersinin bilişsel ve duyuşsal gelişim bakımından takdir edildiğini düşündürmektedir. Bu bulgu da Wilson ve diğerlerinin (2008) araştırmasının bulgularıyla örtüşmektedir. Söz konusu araştırma, öğretmenlerin sanata, sanat derslerine tutumu bakımından önemli bulgular sunmaktadır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Wilson ve diğerlerinin araştırması (2008) sanat derslerinin kendine güven, öz saygı, sosyal ve iletişim becerileri, duygusal zekâ, ayırt etme yeteneği, bireysel görüşleri dile getirebilme, karmaşık görevleri yerine getirme becerilerini desteklediğine işaret etmektedir. Ayrıca bu söz konusu çalışmanın bulguları arasında katılımcı öğretmenlerin sanat derslerinin davranışsal zorluklar yaşayan öğrencilere veya diğer konularda, örneğin okuryazarlık ya da aritmetik konusunda zorluk yaşayan öğrencilere beceri kazandırma potansiyeli taşıdığına inandığını gösteriyor.

Araştırmamızda her ne kadar görsel sanatlar dersinin değerli, gerekli ve önemli olduğunu ifade eden maddelere katılım yüksek görünse de eğitimdeki pek çok paydaş, Irwin'in (2018) de ifade ettiği gibi, sanatın çocuğun eğitimindeki önemine ilişkin farkındalığa sahip olduğu kuşkuludur. Çakmak ve Türkcan'ın (2019) çalışma bulguları, bu kuşkuyu destekleyen sonuçlar içermektedir. Söz konusu çalışmada katılımcılar, görsel sanatlar dersinde güzel resim çizilmesinin öğretilmesi gerektiğini ama sınıf öğretmenlerinin bu alandaki becerilerinin donanımlarının eksik olması nedeniyle dersin amacına ulaşamadığını ifade etmiştir. Güzel çizim becerisi kazandırması gerektiğine yönelik bu algı oldukça yaygındır. Ancak ortaya çıkan bu algıda, ülkenin eğitim politikasının, müfredat içerisinde sanata ve sanat eğitimine ayrılan zamanın da, merkezî sınavlarda sanat alanına ilişkin bilginin ölçülmesine yönelik soruların yok denecek kadar az olmasının da etkisi büyüktür. Müfredata ilişkin bu sorun sadece Türkiye'de değil, daha küresel bir sorun gibi görünmektedir. Irwin'in (2018) çalışma sonuçları da benzer bulgular içermektedir: Irwin'in çalışmasına katılan öğretmenler, okuryazarlık ve aritmetik üzerine daha fazla vurgu yapan ulusal standartların uygulamaya konmasıyla birlikte sanat öğretimine verilen önemin azaldığını göstermektedir. Wilson ve diğerlerinin (2008) araştırması da ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin müfredatta sanata yeterli zamanın ayrılmadığına ilişkin görüşlerini sunmaktadır. Bizim araştırmamızda da birçok madde aksini gösterse de bazı maddelere katılım oranı öğretmenlerin görsel sanatlar dersinin gerekliliğine ilişkin olumsuz bir tutumu yansıtır niteliktedir. Örneğin, diğer branş öğretmenlerinin yaklaşık yarısı (f: 103, %51.5) "Önemli günlerin, etkinlik hazırlıkları için gerektiğinde, öncelikle görsel sanatlar ders saatinin kullanabileceğini düşünürüm." maddesine katılmıştır. Okulda bir etkinlik ya da öğrencilerin katılımı gerektiği tören vb. olması durumunda öğretmenlerin ilk göz ardı edilecek ders olarak görsel sanatlar dersini görmeleri, dersin öneminin ve gerekliliğinin farkında olmadıklarını düşündürmektedir.

Sanat, öğretmen eğitiminin bir bileşeni olarak önemlidir (Irwin, 2018). Çünkü öğretmenlerin mesleki eğitiminde sanata yeterince zaman ayrılmaması sınıflarda sanat öğretimini olumsuz yönde etkilemektedir (Irwin, 2018). Ancak bu durum, aynı zamanda diğer branş öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine ve dersi yürüten görsel sanatlar öğretmenine yönelik bakış açısını etkiler. Bu araştırmamızda da diğer branş öğretmenlerinin çoğunluğunun (f: 159, %79.5), "Görsel sanatlar öğretmenleri, derslerinde okulun ve dersliklerin estetik görünmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirmelidir." maddesine katılması araştırmanın çarpıcı sonuçlarından. Diğer branş öğretmenlerinin okulun ve çevrenin estetik görünümünden görsel sanatlar öğretmenini sorumlu olarak görmektedir. Benzer bir sonuç Irwin'in (2018) çalışmasında da görülmektedir: Öğretmenlerin çoğunluğu görsel sanatlar dersini sınıfta veya okulun giriş yollarında görsel çekicilik yaratmak ve okulun güzelleştirilmesine yönelik çalışmalarla ilişkilendirmiştir. Araştırmamızın bu bulgusu, görsel sanatlar dersinin öğrencilere zihinsel, duygusal, entelektüel, kültürel boyutlarda yapacağı katkılar nedeniyle değil, okulun ve dersliklerin biçimsel görüntüsüne yapacağı katkı bakımından önemli ve değerli bulunduğunu göstermektedir.

Katılımcıların çoğunluğunun (f: 145, %72.5) görsel sanatlar dersine yönelik olumlu tutum geliştirmesinde, yarıya yakınının (f: 95, %47.5) da olumsuz tutum geliştirmesinde tanıdığı görsel sanatlar öğretmenlerinin etkisi olduğunu düşünmesi, görsel sanatlar alanında nitelikli ve yetkin öğretmenlerin yetiştirilmesinin neden büyük önem taşıdığına da kanıttır. Diğer branş öğretmenlerinin olumlu ya da olumsuz tutumlarında görsel sanatlar öğretmenlerinin oldukça etkili olduğunu göstermektedir. Söz konusu görsel sanatlar öğretmenleri, öğrencilik dönemlerinde ya da öğretmenlik mesleklerini gerçekleştirdikleri süreçte tanıdıkları kişiler olabilir. Daha önce

sözünü ettiğimiz Donald Thomas Campbell'in (1963) tutumlarımızın kaynağına ilişkin tezi bu aşamada önemlidir. Tutumların geçmiş dönem yaşantılarının kalıntıları olduğu tezi, diğer branş öğretmenlerinin tutumlarını biçimlendiren deneyimlerin geçmiş yaşantıları ve görsel sanatlar öğretmenleri olduğu düşüncesini oluşturmaktadır. Olumlu ve teşvik edici bir öğretmenin tutumu, öğrencinin tutum ve davranışlarını, öğrenme deneyimini olumlu yönde etkilediği gibi öğrencinin konuya, derse ilişkin tutumunu da biçimlendirmek bakımından önemlidir. O hâlde öğretmenlerin de çocukluğundan itibaren sanatla olan ilişkisi, yaşantısı sanat derslerine olan bakış açılarını ve tutumlarını etkilemektedir. Kabul edilmelidir ki, sanat derslerini yürütmeye yönelik yeterli istek duymayan, olumsuz tutumlara sahip öğretmenin sınıfında öğrencilerine sunduğu olanaklar da sınırlı olacaktır.

Araştırmamızın anket maddelerine verilen cevapları tek tek değil, bütüncül bir yaklaşımla okumaya, anlamaya çalıştığımızda görsel sanatlar dersinin müfredatta yer almasının gerekliliğine güçlü bir inanç olmasına ilişkin bir kararsızlık, kafa karışıklığı ve tutarsız öğretmen tutumu belirgindir. Bu tutarsızlık ve kafa karışıklığını anlamlandırmaya çalıştığımızda yine Campbell'in (1963) tezine başvurmamız gerekmektedir. Söz konusu durum, büyük olasılıkla araştırmamızın katılımcılarının (diğer branş öğretmenlerinin) geçmiş deneyimleriyle ilişkilidir. Ancak görsel sanatlar dersinin gerekliliği, değeri ve kazanımları konusunda herhangi bir kafa karışıklığının olmaması çocukların ve gençlerin eğitiminin niteliği bakımından hayati öneme sahiptir. Görsel sanatlar dersine yönelik olumlu öğretmen tutumu, görsel sanatlar dersinin gerekliliğine tereddütsüz inanç, müfredat oluşturucular cephesinde de olumlu tutum oluşmasının, sadece görsel sanatlar dersinin müfredattaki değerinin artmasının değil, daha fazla sanat disiplininin müfredatta yer almasının yolunu açabilecektir.

Kaynaklar

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (2000). European review of social psychology. *European Review of Social Psychology*, 11(1), 1-33. <https://doi.org/10.1080/14792779943000116>
- Ayaydın, A., Kurtuldu, M. K. & Dayı, B. A. (2018). Öğretim elemanlarının sanata karşı tutumlarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi (Karadeniz Teknik Üniversitesi örneği). *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (41), 1-10. <https://doi.org/10.32547/ataunigsed.449281>
- Bakırhan, A. & Taşkesen, O. (2020). Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ve alan bilgisi yeterlilikleri üzerine bir araştırma. *EKEV Akademi Dergisi*, (83), 31-48. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosekev/issue/71902/1155937>
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (16. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Campbell, D. T. (1963). Social attitudes and other acquired behavioral dispositions. In S. Koch, *Psychology: A study of a science. Study II. Empirical substructure and relations with other sciences. Vol. 6. Investigations of man as socius: Their place in psychology and the social sciences* (pp. 94–172). McGraw-Hill. <https://doi.org/10.1037/10590-003>
- Can, A. (2018). *Spss ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. (6. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cary, R. (2012). *Critical art pedagogy: foundations for postmodern art education*. London: Routledge.
- Creswell, J.W.(2017). *Eğitim araştırmaları: nicel ve nitel araştırmanın planlaması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (Çev. Ed. H. Ekşi). Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi Yayınları.

- Çakmak, N. & Türkcan, B. (2019). Değişmeyen algılar, değişmeyen sorunlar: öğrenci-öğretmen-veli bağlamında ilkokul görsel sanatlar dersi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 768-791. <https://dergipark.org.tr/en/pub/enad/issue/45025/560831>
- Dılmaç, O. & İnanç, C. (2015). Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine yönelik öz yeterlik düzeyleri. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 4(2), 382-400. <https://doi.org/10.14686/buefad.v4i2.1082000254>
- Dülgeroğlu, S. (2011). *Eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının görsel sanatlara yönelik görüşleri:(Mehmet Akif Ersoy üniversitesi eğitim fakültesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Efland, A. D. (1990). *A history of art education*. New York: Teachers College Press.
- Eisner, E.W. (2002). *The Arts and the Creation of Mind*. London:Yale University Press.
- Gibson, R. (2003). Learning to be an art educator: Student teachers' attitudes to art and art education. *International Journal of Art & Design Education*, 22(1), 111-120. <https://doi.org/10.1111/1468-5949.00344>
- Hallam, J., Das Gupta, M., & Lee, H. (2008). An exploration of primary school teachers' understanding of art and the place of art in the primary school curriculum. *Curriculum Journal*, 19(4), 269-281. <https://doi.org/10.1080/09585170802509856>
- Irwin, M. R. (2018). Arts shoved aside: Changing art practices in primary schools since the introduction of national standards. *International Journal of Art & Design Education*, 37(1), 18-28. <https://doi.org/10.1111/jade.12096>
- Koerber, A., & McMichael, L. (2008). Qualitative sampling methods: A primer for technical communicators. *Journal of business and technical communication*, 22(4), 454-473. DOI: 10.1177/1050651908320362
- Lawn, K. M. (1972). *Selected writings by Elliot W. Eisner with respect to the problem of evaluation in art education*. Unpublished Master's Thesis: Sir George Williams University. <https://spectrum.library.concordia.ca/id/eprint/6288/1/MK14132.pdf>
- Lin, C. H. (2015). *Early childhood teachers' perceptions of art education in Taiwan*. Unpublished Doctoral Dissertation: University of Memphis USA. <https://digitalcommons.memphis.edu/etd/1111>
- Lowenfeld, V. & Lambert Brittan, W. (1970). *Creative and mental growth* (5th edition). Macmillan.
- Miraglia, K. M. (2008). Attitudes of preservice general education teachers toward art. *Visual Arts Research*, 34 (1), 53-62. <https://doi.org/10.2307/20715461>
- OECD (2009). Teaching practices, teachers' beliefs and attitudes. In creating effective teaching and learning environments: First results from teaching and learning international survey (TALIS), (pp. 87-135). OECD Publishing.
- Read, H. (1958). *Education through art*. London: Faber and Faber.
- Tasker, E. D. (1995). *A survey of the attitudes of elementary school teachers in southern New Jersey towards art and the creative process in their classrooms*. Unpublished Doctoral Dissertation. Rowan University, New Jersey. <https://rdw.rowan.edu/etd/2291>
- Whitford, W. G. (1923). Brief history of art education in the United States, *The Elementary School Journal*, 24(2), 109-115. doi:10.2307/994696

- Wilson, G. B., MacDonald, R. A., Byrne, C., Ewing, S., & Sheridan, M. (2008). Dread and passion: Primary and secondary teachers' views on teaching the arts. *The Curriculum Journal*, 19(1), 37-53. <https://doi.org/10.1080/09585170801903266>
- Yücesoy, Y., Demir, B., Bağlama, B., Polat, Ü. & Öznacar, B. (2020). Okul öncesi öğretmen adaylarının sanat eğitimi ve görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 309-321. <https://doi.org/10.38015/sbyy.801298>

Extended Abstract

Social attitudes are residues of past experiences that guide future behaviour. Undoubtedly, a teacher's attitudes and interests will affect the quantity and quality of teaching in that field. Determining the attitudes of teachers of fields other than the arts towards the visual arts course is important in terms of determining the social value of the visual arts course and art teachers. Existing studies are largely aimed at examining the attitudes or self-efficacy of classroom teachers. For this reason, this study aimed to reveal how field teachers, other than visual arts teachers working in different provinces of Turkey, perceive the visual arts course and visual arts teachers.

The participants of the research consisted of 200 field teachers working in different provinces of Turkey. A 5-point Likert type survey consisting of three parts was used as the data collection tool of the research. In the first part of the survey, there are twelve fill-in-the-blank questions regarding the demographic information of the participants, in the second part there are fifteen open-ended questions about art experience, and in the last part there are thirty-four 5-point Likert type questions. Questions examining participants' attitudes towards visual arts education.

The findings regarding the participants' art experiences and their attitudes towards visual arts education were examined under two headings. When the findings of the participants regarding their art experience are examined, it is seen that the majority of them participate in art activities (f: 171, 85.5%), but the number of those who do not participate in any art activities is also significant (f: 29, 14.5%). The number of participants who have been to an exhibition before (f: 58, 29.0%) and the number of participants who have visited a museum in the last six months (f: 79, 39.5%) is also low. More than half of the participants (f: 107, 53.5%) did not receive formal education in any field of visual arts and did not have a social circle interested in art (f: 119, 59.5%).

Findings regarding the participants' attitudes towards visual arts education were examined in six categories. In the first category, there are participants' findings regarding their achievements in the visual arts course. While more than half of the participants (f: 115, 57.5%) see the visual arts course as a course related to developing students' manual skills, the proportion of participants who think that the visual arts course is important in developing students' creative abilities is less (f: 101, 50.5%). In the second category, the findings regarding the purpose and content of the visual arts course, the most interesting results are that the majority of the participants (f: 47, 70.5%) agree with the article that the secondary education program should be organized for the purpose of preparation for higher education. When the educational conditions of the visual arts course in the third category are examined, it can be said that the participants care about the physical conditions in which the course takes place and elements such as tools and equipment for the course. In the findings regarding the testing situations of the visual arts course in the fourth category, more than half of the participants (f: 120, 60%) agreed that it is not right to evaluate students with grades in the visual arts course. In the fifth and sixth categories, the participants' regarding the visual arts teacher and the necessity / value of the course were examined. It can be said that the majority of the participants (f: 159, 79.5%) think visual arts teachers as people who carry out studies to make the school and classrooms look aesthetically pleasing. Although the participants perceive that the visual arts course is an important course in the curriculum, more than half of them (f: 103, 51.5%) think that the visual arts course is the course to be sacrificed in the curriculum.

The fact that our research participants have little art experience can be seen as a problem in terms of their belief in the necessity of visual arts courses. If a person does not have experience or proficiency / skill in the art discipline, he or she may not be aware of the perceived benefit and value of art. The fact that teachers' level of interest and experience in art is low is critical for the richness of education in the classroom and therefore for the development of students. Because art education has many benefits for children and young people, such as self-confidence, self-esteem, social and communication skills, emotional

intelligence, discrimination ability and the ability to express individual opinions. However, the participants provide data that contradicts the attributed value: More than half of the participants (f: 115, 57.5%) associate the visual arts course with improving manual dexterity, and the majority (f: 159, 79.5%) associate it with entertainment and relaxation. In addition, the majority of the participants (f: 47, 70.5%) think that the secondary education program should be organized for the purpose of preparation for higher education. However, this result will cause the visual arts course to be put in the background by both parents and students.

In our research, although the rate of participants who said “I definitely agree” to the items stating that the visual arts course is valuable, necessary and important seems to be high, the answers given to some items reflect the teachers' negative attitudes towards the necessity of the visual arts course. However, the fact that art and art education are barely included in the curriculum has a great impact here.

A positive and encouraging teacher's attitude is important in shaping the student's attitude towards the subject and the course, as well as positively affecting the student's attitudes and behaviours and learning experience. The majority of the participants (f: 145, 72.5%) thought that the visual arts teachers they knew had an impact on their development of positive attitudes towards the visual arts course, and nearly half of them (f: 95, 47.5%) believed that they were qualified and competent in the field of visual arts. It is also proof of why training teachers is of great importance.